

BEVEZETÉS

Érdekes a kultúrák hullámozása. Még nemrégiben (az utóbbi évtizedekben) McLuhan nyomán sokan – látva a rádió és még inkább a televízió és az internet általános előretörését – a Gutenberg-galaxisnak, a könyvek világának az alkonyáról beszéltek. Nem következett be. Az internet, az SMS megint csak az írásbeliséget erősíti. A könyvolvasás csökken ugyan, de bizonyos iskolai, társadalmi törekvések némileg erősítik (megértéses olvasás, a 100 legismertebb könyv).

Na és a szóbeliség? Nem kell bizonygatni a politika, a pártok, a rádió és a televízió hatását ezen a területen. Általánosan tapasztaljuk – többször bosszúsággal inkább, mint élvezettel – a nyilvános megszólalások botladozásait, ügyetlenségeit. Pedig szükségét érezzük a jó szónak: a felvilágosításnak, a meggyőzésnek, az értéket közvetítő formás beszédnek.

Ezt szolgálja ez a könyvecske: a tartalmas és formás beszédre, a szóbeli megszólalásra való felkészülést, akár fiatalok, diákok és hallgatók körében, akár a nagyközönség hasznára. Ne várjon senki szaktudományi hivatkozásokat, részletezést, célozom a bátorítás, annak a meggyőzésnek a hirdetése, meggyökereztetése, hogy a közéleti beszéd, a szónoki beszéd elsajátítható, s mind az előadó, mind a hallgató számára kielégítően, netán élvezettel művelhető.

A tartalomjegyzékből kitűnhet, mennyire összetett jelenség a retorika. Megtalálható benne a szerkesztés, aztán a kommunikáció, szövegtan (fogalmazás), logika, stilisztika, a társas nyelvészet (szociolingvisztika) néhány részlete, mint a köszönés, megszólítás, továbbá a kiejtés alapvető ismeretei. Csökkenti ez az összetettség a retorika értékét? – Ellenkezőleg! Gondoljunk csak arra, hogy az orvostudomány művelé-

se, a mikro- és makrokozmosz (az atomi világ, illetve a világ-mindenség) kutatása mennyi részismeretet kíván. Mindezekben, mindezekkel hogyan tágul az ember látóköre, és mennyire megnő a felelősségérzete.